

УНИВЕРЗИТЕТ У НИШУ

ФАКУЛТЕТ ЗАШТИТЕ НА РАДУ У НИШУ

НАСТАВНО НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА

18.09.2018.			
Бр. 7-80/16-3			

Одлуком Наставно научног већа Факултета заштите на раду у Нишу, бр. 03-342/20 од 6. 9. 2018. године, именовани смо за чланове Комисије за оцену и одбрану урађене магистарске тезе под називом „Утицај шумских пожара на природне екосистеме области Висок“ кандидата Јасмине Живковић, дипломираног инжењера заштите на раду.

Након прегледа урађене магистарске тезе, Комисија Наставно научног већа Факултета заштите на раду у Нишу подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Магистарска теза кандидата Јасмине Живковић под називом „Утицај шумских пожара на природне екосистеме области Висок“, изложена је на 166 страна текста формата А4 и илустрована са 34 слике, 22 табеле, 2 карте и 9 графикона. Теза обухвата следеће структурне целине: увод, седам тематских поглавља, закључак и листу коришћене литературе. Списак литературе садржи 226 библиографских јединица везаних за научну област обрађену у магистарској тези.

Последњих година шумски пожари су у сталном порасту у целом свету. Пожари се сматрају најважнијим фактором који уништава не само шумску вегетацију него и станиште као целину. У том смислу заштита шума од шумских пожара, посебно у екстремним климатским условима за појаву пожара један је од важних циљева целокупног друштва с обзиром на значај и функције шума. Последице шумских пожара испољавају се дуги низ година након појаве пожара и могу се одразити на квалитативне и квантитативне промене земљишта (мењају се његове физичке и хемијске особине, као и микробиолошки састав); ремећење хидролошког режима (појаве поплава, отежано регулисање отицања воде и сл.); биолошку разноврсност; смањење специјског и генетског диверзитета (нестајање ретких, угрожених и рањивих биљних и животињских врста); климу и микроклиму; квалитативне и квантитативне промене ваздуха; појаве клизишта, разних облика ерозије итд. На подручју Европе највећи број пожара се јавља у екосистемима Медитерана. Најугроженија подручја у Србији су источна и југоисточна Србија, где се налази и област Висок. Овако велики број пожара у овој области може се објаснити знатно вишим просечним температурама ваздуха и мањим просечним количинама падавина у односу на централну Србију. Имајући у виду наведене чињенице у раду је сагледан утицај пожара на природне екосистеме области Висок (Стара планина).

У *уводном* делу кандидат указује на проблеме условљене глобалним климатским променама, у које спадају и шумски пожари. Наиме, шумски пожари могу имати далекосежне последице на екосистеме од штета по уништења флоре и вегетације, преко фауне до уништења станишта

биљних и животињских врста, за чији опоравак је потребан дуг временски период који се мери деценијама или вековима.

Природни екосистеми су веома осетљиви на сталне промене које се дешавају услед бројних природних и антропогених фактора. Посебно остетљива подручја на појаву шумских пожара су заштићена природна добра, која се одликују изузетно великим богатством и разноврсношћу флоре и фауне.

Заштићено природно добро је област Висок, која територијално у целости припада Парку природе Стара планина.

Након уводног дела у наредном поглављу, под називом *Климатске промене*, дат је преглед утицаја климатских промена у свету и у Србији.

У поглављу под називом *Ванредне ситуације* поред појмовног одређења ванредних ситуација дата је и њихова класификација. Такође, у овом поглављу, сагледане су природне катастрофе у Србији изазване климатским променама. На тенденцију појаве наведених природних непогода, утичу промене у падавском и температурном режиму на територији Србије, које су уско повезане са климатским променама.

У поглављу под називом *Шумски пожари* сагледани су узроци настанка, као и врсте шумских пожара. С обзиром на чињеницу да на појаву и ширење шумских пожара утичу различити фактори: гориви материјал, клима и топографија (конфигурација терена, експозиција, надморска висина, нагиб терена и сл.), у овом делу рада детаљно је сагледан утицај сваког од наведених фактора. Такође, дат је кратак преглед еколошких и економских штета од шумских пожара.

У наредном поглављу дата је дефиниција екосистема, као и њихова подела. У овом делу рада указано је на значај билошке разноврсности (биодиверзитета). С обзиром на чињеницу да је Законом о заштити природе на нивоу Републике Србије обухваћена проблематика заштите биолошке разноврсности, при чему се предвиђа утврђивање и процена стања у природи, заштита природних добара, успостављање система праћења природних вредности и заштићених добара, заштита природе и предела у просторним плановима и пројектној документацији, доношење програма управљања природним ресурсима и развијање свести о потреби заштите природе у процесу васпитања и образовања, у овом поглављу обрађен је појам заштићених подручја, категоризација заштићених подручја, режими заштите у овим подручјима, као и управљање у заштићеним подручјима.

У поглављу под називом *Преглед утицаја шумских пожара на природне екосистеме* дат је литературни преглед утицаја шумских пожара на природне екосистеме у свету и у Србији.

Карактеристике испитиваног подручја су обрађене у претпоследњем поглављу.

У последњем поглављу приказани су резултати анализе утицаја пожара на природне екосистеме истраживаног подручја.

У закључним разматрањима је констатовано да су шумски пожари у области Висок на Старој планини један од значајних фактора угрожавања биодиверзитета, што на дуже време, а

понекад и трајно, доводи до суштинских промена природних екосистема ове области. На значај наведеног утицаја указују и чињенице о броју заштићених врста, које припадају различитим степенима заштите. У закључку је наглашен и утицај шумских пожара на земљиште области Висок (кроз промене киселости, садржај тешких метала, садржај органских киселина, ерозионе процесе и сл.).

Закључак и предлог

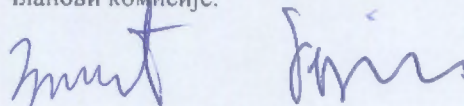
На основу прегледа магистарског рада и анализе остварених резултата, чланови Комисије констатују да:

- урађена магистарска теза у потпуности одговара теми прихваћеној од стране Наставно научног већа Факултета заштите на раду у Нишу,
- кандидат поседује значајан ниво потребних знања из области заштите животне средине, који је захтевала израда магистарске тезе,
- кандидат показује потребан ниво самосталности у истраживањима као и способност да изврши синтезу научних знања из разних области у циљу истраживања постављеног задатка и дефинисања квалитетних и применљивих закључака,
- магистарски рад представља вредан допринос у изучавању области Висок која припада јужном делу територије Старе планине. Стара планина по богатству и разноврсности станишта, као и присуству многобројних ендемичних и реликтних врста представља један од флористички и фаунистички најразноврснијих делова Србије. Због изузетног богатства природних одлика и појава, ово подручје захтева стално праћење стања популација угрожених врста и благовремену евиденцију ризика по њихова станишта и еколошке нише. Такође, резултати рада дају значајан допринос у сагледавању могућих утицаја шумских пожара на природне екосистеме области Висок;
- рад је технички квалитетно урађен, адекватно конципиран и омогућава јасно праћење резултата истраживања.

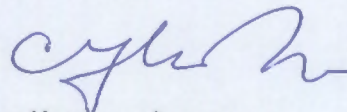
Имајући у виду претходно изложено, као и актуелност разматране проблематике, Комисија предлаже Наставно научно већу Факултета заштите на раду у Нишу да прихвати Извештај о урађеној магистарској тези под називом „Утицај шумских пожара на природне екосистеме области Висок“ кандидата Јасмине Живковић и да кандидату одобри усмену одбрану магистарске тезе.

У Нишу,
17. септембра 2018. године

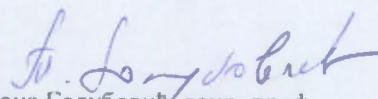
Чланови комисије:

др Бојан Златковић, ванр. проф.
Природно-математичког факултета у Нишу,
председник

др Света Цветановић, доцент
Факултета заштите на раду у Нишу,
члан

др Татјана Голубовић, ванр. проф.
Факултета заштите на раду у Нишу,
ментор, члан